

Міністерство освіти і науки України
Луцький національний технічний університет
Факультет цифрових, освітніх та соціальних технологій
Черкаський державний технологічний університет
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені
Тараса Шевченка
Академія рекреаційних технологій і права
Національний університет водного господарства та
природокористування
Волинська обласна державна адміністрація
Головне управління Національної соціальної сервісної служби
України у Волинській області
Головне управління Пенсійного фонду України у
Волинській області
Волинський обласний центр соціальних служб
Головне управління держпраці у Волинській області
Волинський обласний центр зайнятості
Луцька міська рада

***VI ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
«СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА І
СОЦІАЛЬНА РОБОТА: ВИКЛИКИ
СУЧАСНОСТІ»
(ЗА МІЖНАРОДНОЇ УЧАСТІ)
10–11 квітня 2025 року***

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ КОНФЕРЕНЦІЇ

Луцьк 2025

УДК 364 (477) (082)

С 34

Соціально-психологічна допомога і соціальна робота: виклики сучасності : матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 10–11 квітня 2025 р.). Луцьк: відділ іміджу та промоції ЛНТУ, 2025. 519 с.

До збірника увійшли матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої проблемам соціально-психологічної допомоги і соціальної роботи, соціального захисту та безпеки населення в умовах воєнного стану, державної соціальної політики в контексті євроінтеграції України, психологічної допомоги та ментального здоров'я в умовах сучасних викликів, соціальних послуг та цифрової трансформації у соціальній сфері, психолого-педагогічних основ освітньої та соціальної інклюзії.

Рекомендовано науково-педагогічним працівникам, аспірантам, магістрам, усім зацікавленим у цій тематиці.

*Розглянуто та схвалено вченою радою факультету Луцького національного технічного університету
Протокол №11 від 23 квітня 2025 року*

Друкується в авторській редакції

© Луцький національний технічний університет, 2025

© Автори статей

**СЕКЦІЯ 1. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА БЕЗПЕКА
НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

12

- Ігор Андрущук, Олена Андрущук.* Аналіз екстремальних стресових чинників в умовах воєнного стану 12
- Валентина Гриценя.* Особливості соціального захисту учасників бойових дій в умовах воєнного стану 14
- Оксана Жук, Ольга Остапчук.* Специфіка діяльності фахівця супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб 17
- Богдана Козловська.* Роль ментального здоров'я та психологічної допомоги в умовах сучасних викликів 19
- Тетяна Корецька.* Особливості реалізації ветеранської політики держави у громадах на прикладі Луцької міської територіальної громади 22
- Анастасія Курачицька, Олена Педченко.* Аналіз законодавчих ініціатив щодо правового захисту психологів в Україні. 26
- Наталія Кучер.* Принципи та напрями реалізації ветеранської політики в Україні. 29
- Є. Мкртичян, Олександр Якушев.* Роль волонтерських організацій у реабілітації осіб з інвалідністю: нові форми та підходи 32
- Поліна Надуховська, Анастасія Остапчук.* Проблеми працевлаштування молоді в Україні в умовах війни та економічної нестабільності основні проблеми молоді на ринку праці 35
- Аліна Остимчук.* Особливості соціальної роботи з молоддю в умовах війни (на прикладі Волинської області) 36
- Юлія Пашко.* Соціальна підтримка людей похилого віку в Україні та світі 41
- Оксана Пацюк.* Порівняльна характеристика соціальної допомоги ВПО до та після повномасштабного вторгнення 47
- Роман Романюк.* Особливості розвитку соціальної сфери у Волинській області в умовах воєнного стану 49
- Микола Рудинець.* Вплив соціальних медіа на психічне здоров'я населення під час війни 53

<i>Микола Руденко.</i> Формування інклюзивної компетентності у майбутніх інженерів-педагогів в умовах освітнього процесу КНУБА	454
<i>Анастасія Рудчик.</i> Ефективність логопедичної ритміки	459
<i>Лариса Садова.</i> Медіаобраз інклюзії як чинник формування соціальної толерантності: психолого-педагогічний аспект	461
<i>Софія Самчук, Оксана Жук.</i> Впровадження принципів універсального дизайну як складова забезпечення доступності для людей з інвалідністю	468
<i>Світлана Сидорчук.</i> Інклюзивні технології для осіб з обмеженими можливостями: інтеграція в сучасне суспільство	471
<i>Ірина Стасюк.</i> Методи логоритмічної корекції у дітей з ФФПМ	473
<i>Ірина Сулік.</i> Розвиток мовлення за допомогою логоритміки та активних рухів	477
<i>Володимир Терпелюк, Наталія Кирилюк.</i> Арт-технології в сучасній практиці соціальної роботи	479
<i>Юрій Тулашвілі, Оксана Димарчук.</i> Специфіка навчального процесу осіб з порушеннями зору	481
<i>Тетяна Федончук.</i> Діяльність соціальних служб у соціальній підтримці дезадаптованих дітей та підлітків	483
<i>Оксана Хомік, Володимир Сворень.</i> Психолого-педагогічна підготовленість педагогів до взаємодії з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання	486
<i>Ірина Цвяк.</i> Адаптація здобувачів вищої освіти до умов інклюзивного освітнього середовища	494
<i>Світлана Цісарук.</i> Корекція мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку засобами нейростимуляційних технологій	497
<i>Ольга Чубай.</i> Фактори розвитку креативності учнів в інклюзивній освіті	500
<i>Анастасія Шишковська.</i> Особливості волонтерської діяльності в системі соціального захисту населення в умовах воєнного стану	503
<i>Анастасія Шевчук.</i> Особливості взаємодії в інклюзивному освітньому середовищі	507
<i>Наталія Шкляєва, Ірина Шкляєва.</i> Значення українського фольклорного казкового матеріалу в інклюзивному просторі	511
<i>Наталія Якимець.</i> Соціальна реабілітація ветеранів у територіальних громадах	514

Цифрові технології ще один ефективний інструмент у корекційній роботі дітей із ЗНМ. Використання мультимедійних презентацій, відео, анімацій допомагає зацікавити дітей, зробити навчання більш інтерактивним і зрозумілим. Розвивають слухове сприйняття, зорову пам'ять. Спеціалізовані програми для розвитку мовлення: вправи на фонематичний слух, артикуляцію, словниковий запас, граматику відіграють велику роль.

З метою корекції моторних функцій освітяни застосовують тілесно-орієнтовані техніки, як: логопедичний масаж, логоритміка, кріотерапія, суджок-терапія. З метою стабілізації емоційної сфери – арт-терапевтичні методики: музикотерапія, ізотерапія, казкотерапія, пісочна терапія [3,с.124].

Отже, заняття з використанням інноваційних технологій позитивно відображаються на розвитку дрібної моторики рук, зорово-моторної координації, уваги, уяви, пам'яті дитини, що суттєво впливає на перетворення її мовлення у повноцінну систему, здатну до саморозвитку й саморегуляції; засвоєння нею нових мовних знань та якісного їх використання у комунікативній і лінгвістичній ланках.

Список використаних джерел

1.Войтко В. Застосування основ мнемотехніки для корекції розвитку дітей з особливими освітніми потребами в педагогічній практиці вчителя-дефектолога Тетяни Леонової. *Розвиток професійної компетентності педагогічних працівників в умовах неперервної освіти*: науково-методичний вісник. 2022. №58. С.443–457.

2.Інноваційні технології в корекційній роботі з дітьми з особливими освітніми потребами : навч.-метод. посібник / за заг. ред. Л. Галенко. Харків: «Друкарня Мадрид», 2018. 110 с.

3.Черніченко Л. А. Використання інноваційних технологій у логопедичній роботі з дітьми. *Формування здоров'язберігаючих компетенцій дітей та молоді: проблеми, розвиток, супровід*. Умань: ФОП Жовтий О. О., 2017. Вип. III. С. 124–126.

*Микола Руденко, к.пед.н., доцент,
доцент кафедри професійної освіти,
Київський національний університет будівництва і архітектури, м.
Київ*

ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ В УМОВАХ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ КНУБА

На сучасному етапі становлення системи вищої освіти в Україні, в контексті реалізації ідей створення студентоцентрованого, гендерно чутливого, інклюзивного та інформаційно-цифрового освітнього середовища великого значення набуває необхідність формування у майбутніх педагогів інформаційної компетентності у галузі інклюзивної педагогіки.

У Київському національному університеті будівництва і архітектури ця ідея закладена у місії формування нової генерації фахівців, здатних модернізувати будівельну й архітектурну галузь України.

Інклюзія сьогодні стає педагогікою індивідуального підходу та потребує вивчення особливостей розвитку кожної дитини, створення індивідуальної траєкторії особистісного зростання. З цією метою слід обирати ефективні технології, спрямовані на задоволення освітніх потреб дітей з обмеженими освітніми потребами (ООП). Постає необхідність здійснювати відповідну підготовку фахівців інженерно-педагогічного профілю з достатнім рівнем інклюзивної компетентності, що змушує вводити в контекст освітніх програм відповідних освітніх компонентів.

В освітньо-професійних програмах першого (бакалаврського) рівня вищої освіти «Професійна освіта (Будівництво та зварювання) за спеціальністю 015 «Професійна освіта» спеціалізації 015.31 «Професійна освіта (Будівництво та зварювання)» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка», Професійна освіта (Машинобудування)» за спеціальністю 015 «Професійна освіта» спеціалізації 015.34 «Професійна освіта (Машинобудування)», «Професійна освіта (Комп'ютерні технології) за спеціальністю 015 «Професійна освіта» спеціалізації 015.39 «Професійна освіта (Комп'ютерні технології) успішно впроваджена освітня компонента 19 «Основи гендерної та інклюзивної педагогіки» об'ємом 5 кредитів ECTS.

Метою освітньої компоненти є ознайомити здобувачів освітнього рівня «бакалавр» із теоретичними основами гендерної і інклюзивної педагогіки, сформувати необхідний рівень знань, умінь, навичок, що дозволить майбутнім інженерам-педагогам у їхній майбутній професійній діяльності створити комфортне освітнє середовище в умовах закладів професійної (професійно-технічної) освіти (ЗП(ПТ)О).

Завдання курсу «Основи гендерної та інклюзивної педагогіки»:

засвоєння теоретичних знань про механізми, закономірності та особливості гендерного розвитку особистості;

– ознайомлення з дієвими вітчизняними та закордонними напрацюваннями у галузі теорії гендерної та інклюзивної педагогіки;

- розвиток розуміння важливості розробки гендерної методології, значення гендерного аналізу та гендерної і інклюзивної освіти;
- освоєння педагогічних технологій та методик, що дозволяють працювати з гендерними та інклюзивними проблемами у викладацькій діяльності.

На сьогодні з особливою актуальністю постає питання щодо педагогічної компетентності сучасного педагога ЗП(ПТ)О загалом та інклюзивної компетентності зокрема. Вимога сьогодення до сучасного педагога в закладах професійної освіти не просто бути ретранслятором знань, а бути модератором, помічником, тьютором та модератором здобувачів освіти [3].

Отже, професійна діяльність педагога стає мультифункціональною та розширює свої межі, що й обумовлює її назву – соціально-педагогічна діяльність. Слід акцентувати увагу на тому факті, що інклюзія стосується не тільки учнів з особливими потребами, а й усіх учасників освітнього процесу.

На думку науковця Н. Фіголь, розрізняють такі компоненти інклюзивної компетентності: мотиваційний, когнітивний, операційний і рефлексивний [5, с. 201]. Готовність сучасного педагога до змін, самоосвіти, пізнання нового має бути представлена у професійній компетентності не лише з точки організації дидактичного процесу, а й до створення конформного освітнього середовища для всіх його учасників, у тому числі тих, хто має ООП. Безумовно, сучасний педагог це той, хто знає, розуміє і здатен організувати власну професійну діяльність з елементами соціально-педагогічних аспектів.

Соціально-педагогічна діяльність сучасного педагога – це різновид професійної діяльності, спрямованої на надання допомоги дитині в процесі її соціалізації, освоєння нею соціокультурного досвіду й створення умов для її самореалізації в суспільстві [1, с. 107].

Отже, провідна ідея соціально-педагогічної діяльності полягає в гармонізації відносин між усіма учасниками освітнього процесу, у тому числі з тими, хто має особливі освітні потреби.

Інклюзивна готовність майбутнього інженера-педагога представлена механізмом, що включає в себе комбінацію професійних якостей особистості, що розкриваються через комплекс компетентностей, які є основним показником успішності професійної діяльності в умовах закладів інклюзивної освіти. Серед таких компетентностей є К11 «Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем», К21 «Здатність упроваджувати ефективні методи організації праці відповідно до вимог екологічної безпеки, безпеки життєдіяльності та охорони і гігієни праці». Компетентність

педагога в інклюзивному середовищі – це синтез знань, умінь, навичок необхідних для успішного здійснення ним соціально-педагогічної діяльності. Важливою є інформаційна компетентність майбутнього інженера-педагога як здатність самостійно шукати, аналізувати, обирати, обробляти та передавати інформацію за допомогою усних і письмових комунікативних інформаційних технологій [2, с. 60]. Як зазначав В. Кащенко, «нівелювання, підведення усіх під одну мірку залишається первородним гріхом нашої школи звичайного типу, де сильні, талановиті діти і слабкі, невестигаючі діти повинні пристосовуватися до більшості класу» [4, с. 10].

Щодо інформаційної інклюзивної компетенції, то її слід розуміти як якість, яка дозволяє педагогові самостійно шукати, аналізувати, селекціонувати, обробляти та передавати необхідну інформацію за допомогою вербальних та невербальних комунікативних інформаційних технологій.

До тематики, що включає ОК 19 «Основи гендерної та інклюзивної педагогіки» належать:

Загальні засади інклюзивної педагогіки. (Розвиток та становлення інклюзивної педагогіки як науки, її об'єкт і предмет. Основні категорії інклюзивної педагогіки. Інклюзивна педагогіка в системі педагогічних наук. Міжпредметні зв'язки інклюзивної педагогіки).

Дидактика як загальна теорія інклюзивної освіти та навчання. (Виникнення і розвиток інклюзивної освіти та навчання. Предмет і завдання дидактики інклюзивного навчання, її категорії. Система закладів освіти для дітей з обмеженнями життєдіяльності. Особливості організації інклюзивного навчання у закладі загальної освіти).

Особливості розвитку особистості. (Закономірності розвитку особистості. Поняття «норма» і «відхилення» у розвитку дитини. Розвиток психіки дітей з обмеженими можливостями здоров'я. Розвиток емоційної сфери молодшого школяра з різними видами дизонтогенезу. Розвиток конативної сфери у дітей з нозологіями).

Професійна діяльність учителя в умовах інклюзивного середовища. (Методологічна основа соціально-педагогічної діяльності як засобу інклюзивного навчання. Сутність соціально-педагогічної діяльності вчителя початкових класів. Закономірності, принципи, функції та напрями соціально-педагогічної діяльності. Професійна компетентність вчителя початкових класів при виконанні соціально-педагогічної діяльності в інклюзивному класі).

Форми організації інклюзивного навчання. (Форми організації навчання. Спеціальні форми інклюзивного навчання). Методи і засоби інклюзивного навчання. (Сутність, функції та структура методу. Класифікація методів навчання. Інтенсивні методи розвитку когнітивної сфери. Методи розвитку і корекції емоційної сфери. Методичні прийоми корекції конативної сфери молодших школярів).

Для здійснення соціально-педагогічної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі сучасний інженер-педагог повинен володіти інклюзивною компетентністю, що включає в себе таку інтегральну характеристику, що впливає на його здатність розв'язувати професійні завдання в умовах інклюзивного підходу до освітньої діяльності.

Соціально-педагогічна діяльність, як і будь-яка діяльність, має свою структуру: мету, зміст, засоби, результат, суб'єкт і об'єкт професійної діяльності.

Кожен елемент органічно зв'язаний і взаємодіє з іншими, але виконує свої особливі функції. Такі структури утворюють цілісними системами. Отже, соціально-педагогічна діяльність є цілісною системою [6, с. 112].

Успішність ідеї впровадження інклюзії в закладах професійної освіти України значною мірою залежить від кваліфікації та професіоналізму педагогічних кадрів. Вирішальне значення набуває проблема формування інклюзивної компетентності майбутнього інженера-педагога. Перспективи подальших досліджень полягають у пошуку ефективних технологій і засобів, які сприятимуть формуванню інклюзивної компетентності у майбутніх педагогів для професійної освіти.

Список використаних джерел

1. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ : ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 300 с.
2. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. / М.В. Руденко, Ю.С. Красильник, Г.Л. Корчова. Київ : КНУБА, 2022. 296 с.
3. Методика професійної освіти: навч. посіб. / Д.О. Чернишев, К.І. Почка, Г. Л. Корчова, Ю.С. Красильник, М. В. Руденко. Київ : КНУБА, 2024. 217 с.
4. Пехота О.М. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; За заг. ред. О.М. Пехоти. Київ : А. С.К., перевидання 2001, 2004. 256 с.
5. Фіголь Н.А. Інклюзивна компетентність педагога: теоретичний аспект. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Випуск 77. 2020. URL: <https://is.gd/kNRfYx>

6. Шевців З.М. Основи інклюзивної педагогіки: підручник. Видання 2-ге, виправлене, доповнене. Львів : «Новий світ – 2000», 2019. 264 с.

*Анастасія Рудчик, студентка гр. КПЛ-36
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м.Луцьк
Науковий керівник: Полухтович Т. Г., к. пед. н., доцент,
доцент кафедри соціогуманітарних технологій,
Луцький національний технічний університет, м. Луцьк*

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛОГОПЕДИЧНОЇ РИТМІКИ

Дошкільний вік відіграє ключову роль у формуванні особистості дитини. Також з 2 до 4 – 5 років два основні аналізатори, які забезпечують засвоєння дитиною звукової сторони мовлення, перебувають у стадії функціонального дисбалансу: мовленнєво-слуховий досягає своєї зрілості, а формування й удосконалення мовленнєво-рухового ще продовжується. Саме цей період є найбільш критичним у формуванні фонологічної системи мовлення дитини. Без належного розвитку чіткого і правильного мовлення неможливо ефективно навчитися спілкуватися і будувати взаємини з навколишнім світом. Тому своєчасне засвоєння правильного мовлення допомагає дитині впевнено розвивати свої комунікативні якості й мислення. Мовлення не є вродженою навичкою, воно поступово формується в процесі розвитку. До п'ятирічного віку дитина має навчитися правильно вимовляти всі звуки [2, с. 235].

Одним із ефективних методів розвитку мовлення у дошкільників є *логопедична ритміка*. Логоритміка використовується в корекційній педагогіці, а також допомагає у всебічному розвитку дошкільнят, включаючи їх самовираження. Складовими логоритміки є музика (сприяє збагаченню музичної культури дітей), ритміка (стимулює рухову активність) та мовлення (декламація віршів, виконання пісень). Заняття з логоритміки мають спрямованість на розвиток загальної і дрібної моторики, покращення роботи дихальної системи, регуляцію м'язового тону, а також на розвиток слухової уваги, пам'яті, емоцій, міміки й артикуляційного апарату дітей. Заняття, зазвичай, прив'язані до певних лексичних тем, що дозволяє працювати освітянам над збагаченням словникового запасу, вдосконаленням зв'язного мовлення.

Зазначимо, що мовленнєві навички, спів і рухи у дітей розвиваються через наслідування дорослих і відтворення. Тому педагоги створюють цікаві сюжети з елементами новизни, поєднуючи їх із грою й використанням

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА І СОЦІАЛЬНА РОБОТА: ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної
конференції 10–11 квітня 2025 року

Комп'ютерний набір: автори статей
Комп'ютерна верстка: Ольга Піменова

Підп. до друку. 30 квітня 2025 р. Формат 60x84/16.
Папір офс. Гарн. Таймс.
Ум.друк. арк 29.56. Обл.-вид.арк 28.0.
Тираж прим. 50.

Відділ іміджу та промоції
Луцького національного технічного університету
43018, м. Луцьк, вул. Львівська, 75.
Друк – ВІП ЛНТУ